

TANULMÁNY A DINAMIKUS A DINAMIKUS KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEKRŐL AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A SZELLEMITULAJDON-JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE
AZ ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLAT ADATBÁZISA

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen tanulmány és az ítélkezési gyakorlat adatbázis áttekintést nyújt az EU-ban és a vizsgált tagállamokban alkalmazott statikus és a dinamikus korlátozó intézkedésekről. Az áttekintés kérdőíveken, valamint a vizsgált tagállamok ítélkezési gyakorlatának és jogi keretének összehasonlító vizsgálatán alapul.

A korlátozó intézkedések **jogalapját** az elektronikus kereskedelmi irányelv 18. cikkének (1) bekezdése, az információs társadalomról szóló irányelv 8. cikkének (3) bekezdése és a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv 11. cikke képezi. A korlátozó intézkedések uniós joggal való összeegyeztethetőségét az Európai Unió Bíróságának (EUB) több ítélete is megerősítette, ami szintén a dinamikus korlátozó intézkedések alkalmazhatóságát támasztja alá. Míg azonban a statikus korlátozó intézkedések valamennyi vizsgált tagállamban rendelkezésre állnak, a dinamikus korlátozó intézkedésekre ez nem érvényes, vagy legalábbis alkalmazhatóságukat egyes vizsgált tagállamokban még nem vizsgálták meg a bíróságok.

A statikus és dinamikus korlátozó intézkedések alkalmazhatósága nagyrészt az intézkedések által érintett személyek **jogainak és érdekeinek** megfelelő **mérlegelésétől** függ. E mérlegelést különböző alapvető jogok, illetve a korlátozó intézkedések átfogó arányosságának figyelembevételével végzik. Összességében a statikus és dinamikus korlátozó intézkedések – az alapvető jogok közötti igazságos egyensúly elméletének megfelelően – kizárólag akkor alkalmazhatók, ha szigorúan a jogsértés megszüntetését célozzák és ha nem gyakorolnak aránytalan hatást az alapvető jogokra, nem rónak „túlzott kötelezettségeket” a közvetítő szolgáltatókra, továbbá kezelik a túlzott, illetve elégtelen korlátozás kockázatát.

A **korlátozó intézkedések** meghozatalára vonatkozó **követelmények** eltérnek a vizsgált tagállamokban. Ugyanakkor továbbra is vannak bizonyos olyan általános követelmények és eljárási szabályok, amelyek a legtöbb vizsgált tagállamban alkalmazandók, beleértve a jogosult jogállása és a jogosultsága bizonyításának előírását, az állítólagos jogsértés bizonyítását, a kért intézkedés arányosságát, megfelelőségének és/vagy észszerűségének alátámasztását.

Dinamikus korlátozó intézkedéseket a legtöbb vizsgált tagállamban, köztük Dániát, Franciaországban, Írországban, Olaszországban, Hollandiában, Spanyolországban, Svédországban és az Egyesült Királyságban is alkalmaznak. Ugyanakkor a vizsgált tagállamokban elrendelt dinamikus korlátozó intézkedések száma mindeddig alacsony volt. A dinamikus korlátozó intézkedések fogalmát a legtöbb vizsgált tagállamban kifejezetten nem határozza meg jogszabály. Ennélfogva a bíróságok meglévő szabályok kiterjesztő értelmezése alapján rendelték el dinamikus korlátozó intézkedéseket és határozták meg azok feltételeit. A dinamikus korlátozó intézkedések egyik altípusaként egyes vizsgált tagállamokban (Írországban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban) **élő korlátozó intézkedések** alkalmazását tették lehetővé, elsősorban az élő (sport) eseményekkel kapcsolatos jogok megsértésének korlátozása céljával. Más vizsgált tagállamokban élő korlátozó intézkedések nem alkalmazhatók, vagy legalábbis alkalmazhatóságukat még nem vizsgálták meg a bíróságok.

Ami a **dinamikus korlátozó intézkedések hatályát** illeti, a tárgy, a célzott közvetítő szolgáltatók, a célzott weboldalak, valamint az időbeli és területi hatály különböző mértékben eltérnek a vizsgált tagállamokban. A vizsgált tagállamokban ezen intézkedések legfőképpen a szerzői jogi jogsértéseket célozzák, de úgy tűnik, nincs konkrétan korlátozva az, hogy a dinamikus korlátozások mely tárgyköröket érinthetnek. Ehhez hasonlóan, noha a dinamikus korlátozó intézkedéseket a legtöbb vizsgált tagállamban rendszerint internetszolgáltatókkal szemben rendelik el, ezek az intézkedések alkalmazhatók bármely, az információs társadalomról szóló irányelv 8. cikkének (3) bekezdése és a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló irányelv 11. cikke alapján közvetítő szolgáltatónak minősülő féllel szemben. A legtöbb vizsgált tagállamban nem korlátozott azon weboldalak száma, amelyekre a korlátozás kiterjedhet. A legtöbb vizsgált tagállamban a jog nem szabályozza a dinamikus korlátozó intézkedéseket, sem azok időtartamát, de ezen intézkedések időbeli hatályát bírósági határozatok korlátozhatják. Általánosságban véve a korlátozó intézkedésekkel a tartalom blokkolását a jogsértés helyétől, illetve a jogsértő tartalomhoz hozzáférő felhasználók elhelyezkedésétől függetlenül elrendelhetik, amennyiben a tevékenység a tagállamok fogyasztóit és internet-felhasználóit célozza.

A vizsgált tagállamokban nincsenek a statikus és dinamikus korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos feltételekre és a **bizonyítékok** elfogadhatóságára vonatkozó sajátos eljárási szabályok.

A **korlátozó intézkedések végrehajtása** elsősorban a technikai megoldásokra és a végrehajtási költségekre összpontosít. A legtöbb vizsgált tagállamban a korlátozó intézkedésben általában megjelölik az alkalmazandó technikai eszközt. Amennyiben azonban nem ez a helyzet, mint például Dániában, Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban és Svédországban, a bíróságok javasolhatnak a korlátozás hatályának megfelelő technikai megoldásokat. A korlátozó intézkedések kapcsán az internetprotokoll- (IP-) cím és a doménnév-rendszer (DNS) blokkolása a vizsgált tagállamokban legáltalánosabban használt technikai megoldás. A vizsgált tagállamok a korlátozó intézkedések végrehajtási költségeinek viselését jellemzően következtlenül kezelik. A vizsgált tagállamok többségében a közvetítő szolgáltatók viselik a korlátozó intézkedések végrehajtási költségeit. Néhány vizsgált tagállamban a költségek megoszthatók a közvetítő szolgáltató és a jogosultak között, vagy csak a közvetítő szolgáltatókat terhelik.

A **dinamikus korlátozó intézkedések nyomon követése** fontos szerepet játszik az intézkedések hatékonysága és az érdekek átfogó mérlegelése szempontjából. Néhány vizsgált tagállamban sajátos eljárásokat alkalmaznak a statikus és dinamikus korlátozó intézkedések meghosszabbítására, naprakésszé tételére, illetve kiterjesztésére, míg más vizsgált tagállamokban ilyen eljárások nem állnak rendelkezésre. Ebben az összefüggésben láthatóan nincsenek konkrét különbségek a vizsgált tagállamok között a statikus és dinamikus korlátozó intézkedések meghosszabbítására és naprakésszé tételére vonatkozó eljárási szabályok kapcsán. Emellett a vizsgált tagállamokban nem alkalmaznak speciális eljárást a statikus korlátozó intézkedések dinamikus korlátozó intézkedéské alakítására. Ehelyett az ügy érdemében új eljárást kell megindítani. Ezenfelül a legtöbb vizsgált tagállam előírja a végzés, a bírságok és a büntetőjogi szankciók végrehajtását. Végül, a korlátozó intézkedések valamennyi vizsgált tagállamban megtámadhatók jogorvoslattal a hagyományos polgári eljárásjogi szabályok keretében. A jogorvoslatot általában a korlátozás által érintett közvetítő szolgáltatók és állítólagos jogsértő személyek vehetik igénybe. Néhány vizsgált tagállamban e jogorvoslatok az érintett egyéni internetfelhasználók számára is elérhetők, bizonyos vizsgált tagállamokban pedig csoportos keresetek indíthatók.

Az online közvetítőkkel szembeni **intézkedések extraterritoriális hatályát** illetően az EUB közelmúltbeli ítélezési gyakorlatában kimondta, hogy az uniós jog nem ír elő világméretű intézkedéseket és nem is zárja ki azok alkalmazását. Ehelyett a nemzeti bíróságoknak kell eldönteniük az alapvető jogok mérlegelése és a nemzetközi normák alkalmazása alapján, hogy

elrendelhetők-e extraterritoriális hatályú korlátozó intézkedések. Ebben az összefüggésben a korlátozó intézkedésnek célzottnak és konkrétnek kell lennie, az alapvető jogok mérlegelésének és a nemzetközi jognak megfelelően, az udvariasság elvét is beleértve annak területi hatálya nem lehet szélesebb a céljának eléréséhez szükségesnél.

A statikus és dinamikus korlátozásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat több alkalommal is utal a különböző vizsgált tagállamok nemzeti bíróságai közötti **jogi összekapcsolódásokra**. A jogi összekapcsolódás a határon átnyúló informális együttműködés egy formájának tekinthető, amelyre akkor kerül sor, ha a nemzeti bíróságok más országok bíróságainak ítéleteire hivatkoznak.

A korlátozó intézkedés alkalmazhatósága, hatálya és arányossága értékelésének szempontjából egy másik fontos tényező az intézkedés **hatékonysága** a jogsértések visszaszorítása terén. A korlátozó intézkedések hatékonyságát a legtöbb vizsgált tagállamban általában nem értékelik kifejezetten. Az intézkedésnek nem kell 100%-ban sikeresnek lennie ahhoz, hogy hatékony legyen, amennyiben az komolyan elrettenti az internetfelhasználókat a jogsértő tartalomhoz való hozzáféréstől. Egyes országokban a hatékonyság a célzott és konkrét, az alapvető jogokat megfelelően mérlegelő, a hozzáférés-szolgáltatók és egyéb közvetítő szolgáltatók számára arányos, nem túlzott kötelezettségeket előíró korlátozó intézkedéseket igazoló további követelmény.

A statikus és dinamikus korlátozó intézkedések EU-ban, illetve a vizsgált tagállamokban végzett áttekintése alapján az uniós tagállamok különböző megközelítései egy néha nehezen kibogozható, összetett hálót alkotnak. Mindezek fényében a jelen tanulmány egy sor olyan kulcsfontosságú megállapítást tesz, amelyek alapul szolgálhatnak a szakpolitikák és a gyakorlatok továbbfejlesztéséhez ezen a területen.